

نومرو : ۹۴

اداره خانه

ایستانبول . جفال اوغلنده

داثره اجتهدده

Constantinople " Iditihad "

دوردنچی سنه

اجتهاد

حریت فکریه یه خادم

پنجشنبه کونلری چیقار اجتماعی، ادبی مجموعه

مدیر مرخص : الرهامی صفا

۲۰ شباط ۱۳۲۹

آبونه

سنه لك آلتی آلتی

تورکیا ایچین ۵۰ غروش ۳۰ غروش

ممالك اجنبیه ایچین ۱۵۰ فرانق ۸۰ فرانق

نسخه سی ۵۰ باره

پیش از من وتولیل و نهاری بوده است
کردنده فلک ز بهرکاری بوده است
زینهار قدم بخاک اهستی نهی
کاذم دمک چشم نکاری بودواست .

بندن وسندن اول پك چوق طلوع لر وغروب لر اولمشدر .
دونیچی سمانك حركت دوریه-ی یونیی بوشنه دكلدر . طوپراق
اوزهرینه آیاغکی یاواش باصایه دقت ایت ، زیرا بو طوپراق
محمل که بر معشوقه نك کوز بکی اولمشدر .

تخانه و کعبه خانه بند کیست
ناقوس زدن ترانه بند کیست
حجاب و کلیسا و تسبیح و صلیب
حقا که همه نشانه بند کیست .

تخانه و کعبه عبادت نهویدر . چاک چالماق عبادت ترانه سی دره
حجاب ، کلیسا ، تسبیح ، صلیب جمله سی . حقیقت حالده .
عبادت نشانه سیدر .

22 شباط 1914

ماقری کوی- باغلر در قنور عبیر الله هودت

صحیفه تفقید

— افول —

محرری : رائف نجدت

رائف نجدتک بوصولک اثری افق ابدیه طلوع ایده لی
ایکی اوچ آی قدر بر زمان اولدی . برکون محررینه یولده
تصادف ایتمش وایلك فرصتده (افول) ی اوقویا جغمی ،
اوقویوب استفاده ایده جگمی سویله مکه لزوم کورمشدم .
بوسوزک بکاتحمیل ایتدیکی مجبوریت ضمنیه اولماسهیدی
کیم بیلیر داها نه قادر زمان بو مهم اثری اوقوماش
اولاجقدم . چونکه بز - قارئین کرام حضراتی ! - ایکی
اوچ یوز صحیفه لک بر اثری اوقومق زحمتی نادراً اختیار

ای دل چو نصیب توهم خون شد نست
احوال تو هر روزه دگرگون شدنست
ای حان در این تم چه کار آمده
چون عاقبت کارنو بیرون شدتست ؟

ای کوکل مادام که سنك نصیبك دائما قاناماق وهرکون
احوالك باشقا دورلو اولماقدیر و عاقبت کارك بیرکون جیقوب
کیشمک اولدینی حالده ای جان نیم بو تمه نه دییه کلدک ؟

امروز ترا دسترس فردا نیست
واندیشه فردات بحجز سودانیست
ضایع مکن ایندم اردلت بیدارست
کین باقی عمر را بقاییدانیست

بوکون سن یارینه حاکم دکلین و یارینك اندیشه سیله
بیزار اولماق دلیلکدن غیری بیرشی دکلدر . اگر کوکلک اویانیق
ایسه حال حاضری ضایع ایتمه . عمر باقی نك بقاسنه الله هیچ سند
یوقدر .

از هرزه مبر دری غیباید تاخت
بانیک و بد زمانه میاید ساخت ،
از طاسک جرخ و کعبتین تقدیر
هر نقش که پیدااست همان باید باخت .

بلا ضرورت هر قاپی چالماق لازم دکلدر . زمانک گرم
وسردینه آیشماق کرکدر . چرخک طاوله تخته سی و تقدیر
زارینک اوزهرنده نه قادر نقش و نقطه وارسه او قادر
اویناماق لازمدر .

این کوزه چومن عاشق زاری بوده است
در بند سر زلف نکاری بوده است
این دسته که در کردن اومی بینی
دستی است که بر گردن یاری بوده است

بو دستی [بلکه اینم کبی بیر عاشق زار اولمشدر . بیر نکارک
زلفنه باغلامشدر ؛ او دستی نك بوینی ایکی طرفدن احاطه ایدن
قولبلر] محمل که بر زمان [بریارک بوینه صاریلان قول لر
الکر اولمشدر .

عواملق وار .. مشوم برحس قبل الوقوع ايله رومانك نتیجه سی
مظلم وقایعی اولجه تعیین وترتیب ایدلمش کور و یورم .

بونى بویله کوردیکی حالده : « قلبمده ، دییور ، برآن
اول ادرنه به کیتک ایچین جبرپندان وحشی بر قوش وار .. بو
وحشی ومقدس قوشك قانادرینك و بر دیکى بر سرعتله دوت بش
کونده لوازم سفریه یی اکمال ایتدم .. »

بو صمیمی اعترافلر رائف نجدهت بکک رو خنده کی
صفوتی کوسترر . صفوت و صمیمیت .. صنعتک بو ایکی
عامل موفقیتی اثرک سراپا هر صحیفه سند، کورمک ممکندر .
یوله چیقوروز ، ترن حرکت ایدیور :

« گذر کا هده طبیعت نه قدر جاذب ومختشم ایسه عمران او قدر
مسکین وسفیل ایدی ... قارارمیش تنه لردن اولر ، بی حیات
برسیاه قابلومباغه کیی مارمارانك شوخ ومائی اتکنی قارارتیور ،
انسانه طبیعتک سیننه سندن فیشقیران شعر محاسنی عقور دیشلریله
ایصیریور ، حسنی ویرن شوسفالت عمران ، معالی پرور قلبلرده
خرابه لر ابداع ایدیوردی . »

بو بر شعر . یالکز معالی پرور قلبلرده خرابه لر ابداع
ایتدیکنی سز نه بیلیورسکیز ، دیه محرره بر سؤال ایتسه ک
او ، شبهه سز کندی احتساساتنه ترجمان اولیور و قلبنك
« معالی پرور » اولدیغنی ایما ایتمهکله اونك اصل صفوتی
عیان ایتمش بولونیور .

فقط دوام ایدم و بوتوقفلرله اوقویه جغمز منوره لرک
آهنك شعری بوزمایلم :

« آرتیق سوردن دیشاری چیقوروز .. اسکی و بییق
فقط اُسکیلیکی و بییقفلنی مهابت وحشمندن برشی غیب ایتدیرمه یین
بو بووک سور ، بردن پیش تفکر مده بر تاریخ عظمت
جانلاندیردی .. دماغم بو عظمتلی ماضینك تأثیراتی آلتنده مست
فکرت و حرمت ایکن .. کهنه ییزانسه تازه وداعی کوندردن
نظزلرم درین براندیشه استقبال ایله بولولطانیوردی . ترن
سریع ومتوالی نفسلری ، آتشلی اوکسور و کلریله مسافاتی یالیدیور ،
قادینلر ، شرکک بوغافل بدبختلری کوزلرنده یاشلرله بزمه عالر ،
سلامت لر اتحاد ایدیوردی .. »

روحزى بر ملال تهنکله صاران بو کزیده سطرلردن
صوکره ادرنه یه وارینیوروز . شاعر بوراده ده برانکساد
خیاله اوغرایور :

« فواللی تاریخی ادرنه .. احتشام اجدادی سیننه خرابنده

ایده رز . ذوق آلدیغمز شیلر ایچنده جدی اثرلر مطالعه سی
صوکره صفده قالیر . بویوزدن نه قادر زیانمز اولدوغنی
نه زمان آکلار سهق ترقی یولنی اوزمان طومش اولاجغز .
(افول) ی اوچ مختلف نقطه نظر دن بحثه شایان
بولدم . اساساً ادرنه محصورینك بر تاریخیچه سی اولان
بو کتاب عینی زمانده مشور بر مجموعه اشعار درکه
صمیمی فریادلری ، درین حکمتلری احتوا ایدر : اوند
صحائف اشعار ، صحائف حکمت و صحائف تنقید
واردر . محصور ادرنه نك ، ولو بر مضابط کوزیله
اولسون ، یالکز بر جهتن کور و نیشنه کوره
وقایع حریبه تحکیه ایدلدیکی ایچین اثرک تاریخی اولان
اهمیتی درجه تالیه ده قالیر ، بوتاریخ دکل ، بر حسب حال در .
تاریخک صمیمی بر شاهدیدر که سز یی ده شهادتنه تشریک
ایدر ، صیجاق اوطه کزده ؛ یایی قاریولا کزده یاتارکن
کندیکری طایبه لرده ، ایضاق طوپراقلر ایچنده ، کولله ،
قورشون ، شراپنل دانه لریله یاشانیر ، رائف نجدهت بک
بو اثرنده پک آز عسکر و پک چوق شاعر در . اثرنده
شعره یاقین بر درجه ده فلسفه و اوکا یاقین بر درجه ده
فکر تنقید کوردم . شو اوچ عنصر اساسینك درجاتی ده
بویله جه تعیین ایتدکن صوکره کتابک متنه کچرک
هر برینه عائد مثالرله شو صحیفه تنقیدی تزین ایده جکم !
محاربه کچن سنه ایلواک یکر می بشنده اعلان
ایدلمشدی . بوتاریخدن بش آلتی کون اول سوکیلی یوز
باشیمزده قابالی بر ظرف ویریورلر .

« جوغنی اردوده هیچ بولونع امش . سنه لردن بری
مکتبلرده تدریس ایله اشتغال ایتش بو معلمین زمره سی »
ردیف طابورلرینه وادرنه قلعه سنك محافظه سنه مأمور
ایدلکلرینی آکلایورلر .

« جاده لرده ، سو قافلرده سفر برلک منظره لری . حرب
نمایشلری پک مهیج و روحنوا زدر . »

فقط یوز باشینك ایچنه طوغیور : « قمر قلبمده بیلنه من
ناصیل حساس بر سیکرله دوبار کبی اولبورم که حرب ایچین
همزده موجود شوابتلا و تهالکده بر غفلت ، بر کورلاک ، بر

کتابنک بدایتلرنده اداره سابقه نك عسکره محتاج اولدینی
تربیه یی ویره مدیکندن آجی آجی شکایت ایتدکن صوکره :
« بواحتیاج تطمین ایدلدکن صوکره اک صاغلام ، اک
عرقی قهرمانقلر بیله نه قدر هیچ ، نه قدر ناجیزدر ، آه ظلمت
اداره . آه هدر وهبا اولمش برچوق سنه لر . . . سزه نفرت
ولعت ! . . » دییوردی .

دها اشاغیده ادرنه نك نه کچی شرائط داره سنده مدافعه
ایدلدیکنی کوسترن زهرلی - فقط شفا ویرن زهرلرکی
زهرلی - سطرلر وار :

« کچه شدید بریاغمو رصباحه قدر دوام ایتشد . ایلری
قره غوالرده هنوز سپرلر و محفوظ برلر یاپیلما دیفندن افراد
وضابطان یالکز دشمنه دکل ، عین زمانده طبیعتیه قارشیه فنا
بروضیته بولویور . . . بوکجه تام اون ایکی ساعت دوام ایدن
شدتلی و سورکلی بریاغمو آلتنده قالدق . . . »

برازاشاغیده نظر دقتمز شوسطرلره مجلوب و منجلب
اولویور :

« اوزرمزدن قورشونلر اسرارلی ویزیتلرله غدار بر آر
کیبی ، سریع و متمادی کچور ؛ فوق سر مزده پاتلایان شرانلر
معدنی بر یاغمو رشکلنده اطرافزه دوکولیور ، سر پیلوردی . .
بو مستثنی ، بو فوق الحیات دقیقه لرده یالکز بر شی : انسانلرک
او قدر قورقدلری اولوم خاطره کلیور ، وطن ، ناموس ،
وظیفه هدر لوجسیاته تحکم ایدیوردی . . . آه ، بو عسکر . .
روحلری کوچو کدن ، مکتب ابتدائیه صیرالزندن بری وطنی
بر ایده آل ایله تربیه و تقدیه ایدلدکن ، صیتی بر انضباط
آلتنده ده ایی بر تعلیم کوردکن صوکره نه لر یاماز . نه خارقلر
کوسترمزدی ؟ مسأله یه بوراده ده معارفه ، معارف ابتدائیه
تماس ایدیور . . فی الحقیقه کوچو کدن بری علمی بر طرزده
روحنه وطن ایده آلی الفا و الهام ایدله مش بر عسکر فطره
نه قدر شجیع اولسه برماکینه اولق ماهیتندن قورنولامیور . . .
آرتیق طوپ و توفک آتشلری شدت کسب ایدیور :

« ۱۲ تشرین ثانی ، اوکلهدن صوکره شهر یه مدهش بر
صورتده بومباردمان ایدله یه باشلاندی . . . شیمیدی یه قدر
بومباردماندن تخمیا آتشمش کیشی شید و مجروح ، ایکی یوز
بنا خراب اولدی . . . »

« شر اپل دانه لرله خانه سنده آغیر صورتده مجروح اولان
کنج برقادین ، آغلایان چوجوغنه اضعف و احتضار اینجده ،
فقط داهادرین و بر حیات برصمیمیت تصاحب ایله . همه ویریوردی .
اوح ! نه علوی ، نه حزین ، نه بی نظیر بر شعر شفقت ! . . »

اویوتان زوللی اسکی یانتخت . . حالا فیضی عصردن بر ذره
تجدد و انقلاب آلاماش . . دیه رک درین بریاره اجتماعیمزی
قورجالایور . برتبلیخ رسمینک تأخر و رودینه رغما حرب
باشلایور :

« کچه یی هر احتمال قارشی خط اصلی مدافعه ده هنوز
اکمال اولوناماش سپرلده کچیردک . هوا صوغوق ، ظلمت
کشیف ایدی . . آوا صیرا پروژه کتورلر سیال و منور یلپازله
یاهورق کچه نك قارائنقلری بیرتور ، اسرارایله طولو ظلمتلری
تفتیش و استنطاق ایدیوردی . . . »

برزایویه مرکزندن فوران ایدن پروژه کتورضیالرینک
منور بر یلپازیه بکزه تلسنده کی تشبیه نه قدار یکی ولطیف
ایسه قارائنقلری بیرتان بوضیانک اسرارایله محاط انکیلری
تفتیش ایتمه سنده کی خیالده او درجه دریندر . فقط ممکن
دکل ، بو شعر آلود افاده لرک ذوق نفاستیله تلذذ دماغ
ایده منسکز . کتابی تعقیب ایتدکجه کوزکزک
اوکنده بر قافله فجاجت یوزور ، رجعتلر ، منهم
عسکرلر ، باصقین اولدی ظنیله وقوعه کلن مضحک
فاجعه لر و نهایت چیلایق آیاقلی قادینلر و چوجوقلره ایصلاق
نظری اختیارلردن مرکب اوسلسله مهاجرین . « بی چاره
الملر مملکتی ! »

نجه یأس فلسفه نك رنگیدر . اثرک بوندن صوکره سنی
دها زیاده آلوده حکمت بولیورم . محمود مختار پاشا قول
اردوسنک بر موفقیته دائر قوماندانلقدن ویریلن اعلاندن
بحث ایدرکن :

« بو اعلان . دییور ، قلعه نك هوای سکون و توکلنده
خفیف برلرزش امید . یکی بر رعشه حیات موجه لندیوردی . .
مکر محصور قلعه لرده امید ، حتی یالان نه جاذب و بی امان بر قوت ،
نه محتم و شایان پرستش برملیکه ایش . . ! »

صوکره موفقیته شایعه لرینه ویردیکمز اهمیتی تنقید
ایچین :

« بوتون بوشایعه لر . دییور . برآزاده تثبیت اولونسه فکری
واخلاق سجه لرمزی کوسترر یک مهم ، یک قیمتدار بروشیقه ،
بر وثیقه خیالات و خرافات الده ایدلش اولور . . .
محور ناخن تنقیدینی آرتیق صاقلایه میور . ذاتاً اوافق
نجه لرینی او هیچ صاقلامغه لزوم کورمه مشدی . دها

اسه ارده خارقه لر کوسترن مريض وحساس بر سيگيرك
كرامت الهاميه سنى اسناد ايتك ايسته يورسكز . كتابكز
حقنده كي مطالعه مي كله جك هفته اكال ايده جكم .

قرص قرده نه قادار لكه كورمك ممكنسه بلكه
اثر كز دده او قادار نقيصه بولمايه جاليشيلاققدر . بنجه
آي لكه سز اولسه يدي بوقادار كوزل اولمايه جقدى .

على لى

ميزان صاحبي مراد بك افندى به

(قادينار سلطنتى) ناميله (اقدام) ه تفرقه ايديله جك
اثرم حقنده يازديغكز ورقيني كورديكيم زمان سكوت
ايتشمدم ؛ چونكه مندرجاتي غندى برمدهادن عبارتدى .
فقط بودفعه ، نشر ايتديككز تاريخك صوك جلدنده ده ،
حقمده ناروا تعبيرلر قوللانما كز اوزرينه مدافعه حق
ايچون شو جوابي يازمه به مجبور اولدم .

سوزلريكزي ايكي به آيرييورم : مواخذات ، تجاوزات .
مواخذلريكز باشليجه ايكي نقطه به منحصر :

۱ . كوپريلي زاده احمد پاشا كريدى كاملاً ضبط
ايتك فكرنده ثبات ايده مه مش . دشمنه اوچ مهم ليمان
براقش . بن بو ايكي نقطه به يازديغ حالده محاكمه سنى سكوت
ايله كيشدير مشم . ذات عاليكز بو ليمانلرك اهميتلريني
دورودراز تعداد ايتدكدن صوكرا :

« ملكتك اهل خبره سى مقامنده بولونان احمد رفيق بك
بو تضادك حكمتي ايضاح ايتلي ايدى . هيچ اولمازسه خطاي
اورتك ايچون فاحش انحرافه وارمامل ايدى .. احمد رفيق بكك
شوبالاده كي تضادى سكوت عنه براقه سى تاويل قبول ايتيور .
چونكه وهله اولاده مدقق جديدك دخی ، قديم وقعه نويسلره
امثالاً ، فاضل احمد پاشايه توز قونديرمق ايسته مدبكنه حكيم
ايتديرييوركه ، زمان وباخصوص وظيفه مأموريتي بوكا قنعياً
مساعدة دكلدر »

بيوروليور .

اولا معاهده نك متي ايله كوپريلي زاده نك ايلك تكليفني
قارشى قارشى به يازلدقن صوكرا تكرار ايضاحه لزوم
يوقدى . كتابك ۵۸ نجى صحيفه سنده قلعه نك اوسنه بهمه حال

بوهنكامه ياس انكيز ايچنده نوراني شايه لر ينه
اكسيك دكل ، شرك عجزيني آلدانه به اولان بو
احتياجني محرر نه قدر حكيمانه تصوير ايديور :

« دوران ايدن منمى اسرارلى شايه لره اينانق لازم كليرسه
اردومن پارلاق ، قطي بر مظفريت قازانمش . دشمنى تماماً
چويره رك آمانه دوشورمشور .. اك متين ، اك جدى آدملر
بيله بو محتمم ظفره اينانقده بويوك برضف كوسته ربيور ..
في الحقيقه شوخصوصده دماغ تماماً قلبه مغلوب اوليور .. ادرنه نك
روحنده بوتون بونيكيين رواستلره اعتماد ايچين اويله درين ،
اويله فالجبلره اينانان زوالليلره خاص برعماي احتياج واركه براز
شايه لر ، اصل كله به سويليه يم ، يالانلر ، دورانده تاخر ايتسه
بوتون قلبلر كابوس ايچنده قاليور ... « يالان » ك ناصيل شديد
براحتياج روحى اولديغنى . ظن ايدرم . محصوريت حياتي قدر
هيچ برشى اسانلره كوسته من ... »

اثرده فلسفه كيتدكجه داه قوتلى برپاي آليور . ودائماً
شعرك الندن طوته رق كيدييور . تشرين ثاينك يكرمى
يديسنده يازيلان روزنامه وبو روزنامه ده تولستوتئي نك
روح مؤبدينه قارشى سويله بن خطابه بر صحائف حكمتدركه
عيناً اقتباسنه مقاله نك تحملى اولسه يدي چوق ايني
اولوردى . متاركه زماننده زواللى محصورين حالا بزى مظفر
ظن ايدرك آلدانيورلر مش . فقط دشمن تره نلري متمادياً
كندى عسكرينه زاد و ذخيره طاشيور . شو حادثه
اولانجه بلاغت ماديده سيله مغلوبيتمزي افاده ايدر كن
محررك فلا كته اينانماق احتياجنده اولديغنى شوسوزلردن
نه كوزل آكلاشيليور !

« بيلم ناصيل مريض ، ناصيل حساس بر سيگيرله دشمن
تيره نلرينك صغير تيزنده بر فرياد انهزام دكل ، واضح بر آه نك
ظفر حس ايدبييورم .. قلبه ده كي بوحس دماغنده كي محاكمه ايله
برلشه رك نه ايلم ، نه سياه بر اتفاق تشكىل ايدبييور .. في الحقيقه
غالبيت ومغلوبيتمزه عائد رسمى وموثوق بر جبرك مفعوديتنه
رغمّاً بولغار ترنلرينك هر كون قلعه نك تاملنه باصه رقى گذارش
مشغومى . انهزامى بوتون بر بلاغله بزه آكلانه جق درجه
واضح ومعنيدار دكلمى ؟ »

نهوت ، يوز باشىم ، بويك واضح . حتى معنيدار
دينه به جك درجه ده واضح . فقط ايشته كورويورسكزياء
بو حقيقتي سزه الهام ايدن حس قلبى به سز حالا كشف